

מעשה המשפט

Marcos y Lety Amiga

Maasé Bet Din

Los brazaletes robados

Rab Isaac Sued
חבר בה"ד אמת ומשפט

Maasé Sheaya

¿Ruaj Hakodesh?

Caso: Reubén trabaja en la joyería de Meir, y el método de venta que emplean es, que cuando viene una pareja a comprar joyas para la novia de su hijo, se les permite llevar algunos brazaletes para que la novia elija la que quiere, y luego devuelven a la joyería las que no quiso. Un día Shimón y su esposa fueron y se llevaron 3 brazaletes a su casa, Reubén tomó nota de los brazaletes que se llevaron y los datos personales de Shimón y su esposa, como dirección y teléfono. Una semana después, Shimón todavía no regresaba a la tienda, inmediatamente Reubén llamó al número de teléfono registrado y se enteró de que los datos que le entregaron eran falsos, no había rastro ni de Shimón ni de los brazaletes, Shimón les había robado con guante blanco. La discusión comenzó entre Reubén y Meir, quien va a absorber el costo de los brazaletes.

Pregunta: ¿Acaso Reubén tiene que pagar por los brazaletes o no?

Respuesta: El Shuljan Aruj (קפ"ה סעי' י) dictaminó "un tercero que trabaja como intermediario para vender los objetos de Reubén, es responsable de los objetos que entregó a los clientes si no los quieren pagar o regresar", el modo de venta de estos intermediarios funcionaba que entregaban a los clientes los objetos para que los revisaran y aún así está obligado a pagar los objetos que los clientes no le pagaron o regresaron. Y el motivo a éste Dín es porque los intermediarios son considerados como Shomer Sajar el cual es responsable de pagar en situación de robo, וכן ועיין בב"י ר"י, ועיין בב"י וכן, וכן ב"ש"ק כ"ד וכן בשער משפט ס"ק ב שהעתיקו דבריו בקיצור (בסמ"ע ס"ק כ"ד וכן בשער משפט ס"ק ב שהעתיקו דבריו בקיצור).

Por otro lado, el Shaär Mishpat trae en nombre del Rashda"m (שם) que discute a esta Halajá ya que estos intermediarios trabajan de esta manera dejando ver a los clientes los objetos que ellos venden y el dueño de los objetos sabe que así funciona el negocio, por lo tanto, el dueño le dio los objetos a vender en esas condiciones y el intermediario no es responsable de ello.

De igual manera el Keneset Hagedolá escribió que en el momento que el intermediario no falló en su trabajo y vendió de manera acordada, no está obligado a pagar los objetos que le fueron robados por los clientes que se llevaron objetos sin pagar.

Según esto encontramos discusión en los Rishonim si el intermediario está obligado a pagar los brazaletes. Sin embargo, en el Shut Bae Jayé (ה"ב ה"מ סימן נ"ט ד"ה אכתי פש גבן) explicó que el Din del Shuljan Aruj y el Rashda"m hablan en diferentes situaciones, ya que el caso del Shuljan Aruj trata cuando el intermediario faltó a las condiciones de venta acordada con el dueño y por eso tiene que pagar, a diferencia del caso del Rashda"m que trata cuando el intermediario vendió de la manera acordada y por lo tanto está exento de pagar.

En conclusión, no hay pruebas para dictaminar que en el caso que el intermediario no falló a las condiciones de venta está obligado a pagar, por lo tanto, Reubén puede decir Kim Lí como el Rashda"m y no pagar los brazaletes ya que él empleó la forma de ventas acordada con Meir.

Halajá Lemaasé

1. Se acostumbra a desvelarse toda la noche de Shabuot, y la persona que lo hace y no se duerme para nada escribe él Ariza"l que está asegurado que no le ocurrirá nada malo en ese año (משנ"ב תצ"ד ס"ק א').

2. Hay que cuidarse de no hablar cosas vanas en la desvelada (שם) (ילקו"י שם).

3. La costumbre es decir el Tikun que aparece en los Majzorim ya que tiene una fuerza especial según la Kabalá (כה"ה ס"ק ר', ז').

4. En las Yeshivot se acostumbró a estudiar Torá toda la noche (שלא תיגנו) חק יעקב ס"ק א' כי שלא תיגנו חק יעקב אלא לעמי הארץ וכבר נתפשט המנהג ללמוד וכ"כ

(יחזק דעת ח"ג סי' ל"ב, ע"ע לב דוד להי"א פל"א).

5. Las Mujeres no dicen Tikun en la noche de Shabuot (רב פעלים ח"א בסוד ישרים סי' ט').

6. Hay quien acostumbra también a desvelarse la segunda noche de Shabuot ya que el milagro que ocurrió con el Bet Yosef que se les presentó la Shejiná cuando estaban estudiando en la noche de Shabuot fue justamente la segunda noche (כה"ה ס"ק י'). Pero no es la costumbre común (ק"ה ס"ק) (מועד לכל חי סי' ה' ס"ק) (מב).

7. Según la Kabalá no hay que estudiar Mishnayot en la noche de Shabuot (ילקו"י תצ"ד).

Rab Levi heredó un terreno, donde gracias a eso encontró una forma decente de mantenerse. Al año, recibió una notificación del juez. Tenía una demanda por parte de un gentil que poseía un documento de compra del terreno firmado por el padre de Levi.

Rab Levi no lo podía creer, era un gran problema, todo era mentira, pero ¿cómo lo comprobaría?. Se dirigió con el Dibré Jaim MiTzanz y le contó todo. "Yo iré contigo, seré tu abogado" dijo el Rab.

El juicio comenzó, el gentil reclamaba que el terreno lo había comprado como aparece en el documento firmado. Rab Levi dijo "Su señoría: No creo que mi padre haya vendido el terreno, estoy casi seguro de eso, sospecho que...". "Permítame decirle" lo interrumpió el juez, "que no importa lo que crea o sospeche, mientras no tenga pruebas, tengo un documento de venta firmado el 15 de septiembre.

En ese instante, el Dibre Jaim pidió la palabra. "Quizás conoció usted al difunto". "Sí. Lo conocí personalmente" dijo el juez. ¿Sabe usted su devoción por la religión judía?, preguntó el Rab. "¡Sí! Lo recuerdo bien, por nada del mundo haría algo en contra de lo que la Torá le indica" respondió. "Entonces, no hace falta decir que el difunto no pudo haber profanado el Shabat por ninguna razón que no fuese peligro o emergencia" aumentó el Rab. "En efecto", respondió el juez. "Ahora bien" dijo el Rab mientras le extendió un calendario al juez, "¿Puede usted mismo fijarse a qué día de la semana corresponde la fecha del documento en cuestión?.

El juez miró el calendario, y dijo: "15 de septiembre, sábado". "Ahora es obvio que usted no se basa en suposiciones pero ¿podría creer que el difunto vendió el terreno en el Sagrado día Shabat?.

Se produjo un murmullo en el recinto, luego, el juez se dirigió enérgicamente al demandante, y le preguntó: "¡Quiero saber toda la verdad, ahora mismo!. El hombre bajó la cabeza, y confesó la falsificación del documento.

La sabiduría del Rebe Mitzanz, y la Mitzvá de Shabat que cumplió toda su vida el difunto, salvó a su hijo de un despojo.

Keish Ejad

La Torá nos cuenta que Bené Israel llegó al desierto de Sinaí, si, “llegó” en singular, no “llegaron”, en plural. Y obviamente hay que entender porque la Torá escribió de tal manera, cuando nada más y nada menos llegaron más de 3 millones de personas.

Jajamim explican que dicha descripción fue dada ya que todos sin que nadie falte llegaron Keish Ejad Beleb Ejad, unidos “*como un solo hombre con un solo corazón*”, Bené Israel llegó en paz, sin diferencias, todos con el mismo propósito, recibir la Torá.

La Torá nos lo recalca no sólo como un suceso histórico sino para que nos llevemos una enseñanza para la vida, Jajamim explican que la base para que Bené Israel haya podido recibir la Torá era estrictamente necesario que la paz pose entre ellos, que estén unidos sin que haya Majloket.

La Mishná (סוף עוקצין) dice que Hashem no encontró un recipiente mejor para dar Berajá a Israel sino únicamente la paz, vemos la importancia que es para nosotros estar unidos en paz, ya que de tal manera la Torá y la Berajá reposa entre nosotros.

Derej Eretz kadmá LaTorá, los buenos modales se anteponen al estudio de la Torá, este fue el mensaje el cual la misma Torá nos enseña al resaltar este suceso.

Y realmente este mensaje cada vez se necesita más, a veces escuchamos que entre mismos Yehudim hay diferencias las cuales conllevan hasta el odio y la pelea, cuantas veces descartamos un Shiduj porque no se rige igual

que nuestras costumbres, o hacemos sentir mal a otros que son de otra Kehilá, tenemos que reforzar y tratar de implantar la paz entre nosotros mismos, y dejar a lado si eres Sefaradi o Ashkenzi, Jasid o Litai, aceptar a cada uno como es, y principalmente porque todos y cada uno de nosotros hace lo mejor para acercarse a Hashem y cumplir la Torá de la mejor manera, así como dijeron Jajamim, “*hay varias formas de servir a Hashem, y lo principal es que cada uno tenga la Cavaná de estar más cerca de Hashem*”.

Realmente únicamente así podremos recibir la Torá como se debe, cuando todos estemos como un solo hombre con un solo corazón, cuando haya amor y honor entre nosotros.

Los mandamientos = Emuná

El primero de los 10 mandamientos es “Yo soy Hashem tu Di-s, quien te sacó de Egipto”, y varios comentaristas preguntan ¿por que Hashem se califica como el Di-s que sacó a Bené Israel de Egipto y no como el que creó el mundo y todo el universo como está escrito en Bereshit?, Hashem no solo nos liberó de la esclavitud, sino es el que creó, maneja y supervisa cada centímetro del mundo, aparentemente tendría mas fuerza el mandamiento enfocándose en la creación del mundo.

Es conocida la respuesta que Hashem creó el mundo para todos, también los gentiles viven en él, y haberlo creado no es un motivo para haber ordenado únicamente a los Yehudim de cumplir la Torá, por lo tanto, Hashem se enfocó en la salida de Egipto el cual fue un acto únicamente hecho para los Yehudim, en la cual Hashem nos tomó como pueblo.

Sin embargo, en la salida de Egipto no solo vimos a un Di-s que liberó a un pueblo, sino realmente vimos al creador del mundo en acción.

El Ramba”n (סוף פרשת בא) menciona que hay 3 tipos de personas que niegan la existencia total o parcial de un Di-s, los primeros creen que el mundo se creó solo, otros creen en la existencia de un Di-s que creó todo el universo pero hasta ahí, ya que después de haberlo creado Di-s no tiene idea de lo que pasa en él, para ellos está fuera del alcance de Di-s saberlo, los últimos creen en la existencia de él y en su posibilidad de saber lo que pasa en el mundo pero simplemente no se involucra en nada, no hay supervisión divina según ellos.

Explica el Ramba”n que todo el proceso de la liberación del los Yehudim de Egipto fue enfocarse en refutar estas tres ideas, Hashem demostró en las plagas, en la salida de Egipto y al partir el mar, que creó el mundo, que sabe lo que pasa en él y que puede involucrarse, Hashem demostró que él supervisa el mundo y lo maneja a su antojo, Hashem cambió la naturaleza como quiso, cambió el agua, el aire y los animales que viven ahí, también

“aceptar a cada uno como es, y principalmente porque todos y cada uno de nosotros hace lo mejor para acercarse a Hashem y cumplir la Torá de la mejor manera”

demostró que la misma vida tanto de los animales como de las personas también están en sus manos.

Por ende, recordar la salida de Egipto no es únicamente el recuerdo histórico que nos obliga como pueblo retribuir y servir a Hashem por habernos liberado, sino es revivir de nuevo la creación del mundo, siendo que la salida de Egipto nos da el enfoque correcto que solo hay un Di-s en el mundo, es único, no hay otros

dioses aparte de él y él mismo maneja y domina el mundo.

Siendo así, al cumplir los primero dos mandamientos recibimos sobre nosotros el yugo de Hashem no solo como el que nos liberó de Egipto sino cómo el creador del universo.

Mitzvá perpetua

El Biur Halajá (ארי"ח סי' א') al principio del Shulján Aruj menciona en nombre del Jinuj las 6 Mitzvot que su cumplimiento es todos los días en todo momento, y cada segundo que la persona piense en ellas está cumpliendo un precepto de la Torá.

La primera es “creer que hay un Di-s en el mundo que creó todo lo que existe, y que su propósito y voluntad es todo lo que ocurre ahora, y que Él fue y será para siempre y que Él nos sacó de Egipto y nos dio la Torá y esto es una Mitzvat Así como está escrito en las Lujot:

Yo soy Hashem tu Di-s que te saqué etc., y significa saber y creer que hay un Di-s que vela por el mundo, ya que fue él quien nos sacó de la tierra de Egipto”.

Analizando las palabras del Jinuj vemos claramente cómo dependió la existencia de Hashem, la supervisión divina y el poder de manejar el mundo en la salida de Egipto.

Shabat

El 4º mandamiento es recordar y cuidar el Shabat, el Jinuj (מצווה ל"א - ל"ב) cuando explica la finalidad de la Mitzvá de hacer Kidush cada Shabat y cuidarse de no hacer trabajos en Shabat, menciona que el fundamento de la Mitzvá es conectarse con la idea que el mundo fue creado por Hashem en 6 días y descansó el 7º día, siendo así que este mandamiento también es en parte reforzar dentro de nuestros corazones la Emuná en Hashem.

Una misma pieza

Jajamim dicen que los 10 mandamientos fueron dichos primero Bedibur Ejad todo en una sola palabra, algo que para la boca y el oído humano es imposible que logre decir o entender (ר"ה כז).

Después de eso Hashem repitió uno por uno por separado para explicarlo y que Bené Israel pueda entender los mandamientos.

Y la pregunta es obvia, ¿cuál es la finalidad de decir algo que no lo iban a entender y tendrá que repetirlo por separado cada uno?.

Explican los Baälé Musar que Hashem nos quiso enseñar que todos los mandamientos y la Torá completa es una sola pieza, de tal manera que hay que cumplir y respetar cada uno de los mandamientos y los preceptos sin excepción, ya que de lo contrario estaríamos cumpliendo la torá a medias.

La persona podría pensar que cada Mitzvá es por aparte y puede él mismo decidir qué hacer y que no, cuáles cumplir y cuales no. Justamente por eso Hashem dijo todo junto en una palabra y luego las desglosó, para que veamos que realmente toda la Torá completa es una misma pieza.

“creer que hay un Di-s en el mundo que creó todo lo que existe, y que su propósito y voluntad es todo lo que ocurre ahora, y que Él fue y será para siempre y que Él nos sacó de Egipto y nos dio la Torá”

Recordar Maamad Har Sinai

El Ramba”n (דברים ד' ט', ובשכחת הלאוין ב') sostiene que es una Mitzvat Así recordar el acto de la entrega de la Torá en Har Sinai, quiere decir que hay un precepto de recordar no solamente que recibimos la Torá sino de qué manera la recibimos, hubieron truenos y relámpagos!!, Bené Israel pudo ver la voz de Hashem!!, los enfermos se curaron!!, la entrega de la Torá estuvo llena de milagros como lo describen Jajamim.

Pero, ¿para qué hay que recordar eso?, ¿qué no basta con cumplir la Torá?, ¿para qué recordar

el momento, la forma y los milagros que hubieron ese día?

Explican Jajamim que de tal manera que la persona tenga presente el gran espectáculo que hubo para entregar la Torá la persona de nuevo puede revivir ese momento y valorar realmente el preciado regalo que Hashem nos entregó. Entre más la persona esté consciente de lo que recibió más podrá llevarlo a cabo.

Amelut en la Torá

Leímos en la Perashá de la semana pasada אמעל, בהוקותי תלכו, “si sigues mis estatutos”, Rash”i explica ahí mismo que la Torá se refiere al estudio de la Torá con Amelut, con esfuerzo, también está mencionado por Jajamim que la persona fue creada para que se esfuerce en la Torá, quiere decir que no alcanza con estudiar y tener un manual Halájico que dice que hacer en cada situación, sino hay que estudiar con esfuerzo, con dedicación y entrega.

El Pasuk en la Perashá del Shemá dice “y le enseñaras a tus hijos la Torá y será la Torá tu platica mientras estás en tu casa y cuando estés andando en el camino, cuando te levantes y cuando te vaya a acostar”, en esta frase vemos hasta cuando la persona tiene que estar metido y concentrado en su estudio en todo momento, y eso es parte del Amelut.

Jajamim extrajeron de este Pasuk que hay que estudiar de manera que salgamos después del estudio con una conclusión clara, de tal manera que si te llegasen a preguntar algo de lo que estudiaste no tartamudees sino contestes directo con firmeza. Se entiende aparentemente que la manera para poder llegar a esa categoría, de tener claro lo que se estudió, es cuando durante el día estuvo pensando en su estudio, cuando se esforzó y nó dejó de pensar en su estudio tratando de resumir y concluir el tema que estudió ese día.

La Torá cuando se estudia con Amelut pasa a ser parte de la persona, influye en su vida y en su forma de actuar y comportarse, como dice Rash”i en Tehilim (פרק א') que la Torá se considera tuya cuando se estudia con Amelut.

Que B”H podamos recibir la Torá de la mejor manera y tener las herramientas necesarias para poder estudiarla cada vez mejor.

בענין ברכת התורה

איתא בברכות דף יא: אמר ר' הונא למקרא צריך לברך ולמדרש א"צ לברך. ור"א אמר למקרא ולמדרש צריך לברך ולמשנה א"צ לברך. ור' יוחנן אמר אף למשנה נמי צריך לברך. אבל לתלמוד א"צ לברך. ורובא אמר אף לתלמוד צריך לברך. דאמר ר' חייא בר אשי זימנין סגיאין הוה קאימנא קמיה דרב לתנויי פרקין בספרא דבי רב. הוה מקדים וקא משיידיה ובריך ומתני לן פרקין.

ויל"ע מהו יסוד הך מחלוקת אמוראים. הא אי ברכת התורה ה"ה ככל ברכת המצות. מהו כלל הצד שלא יברכו ברכה"ת על מדרש משנה וגמ'. הא פשיטא שכל מי שלומדם, מקיים בהו מצוות ת"ת. א"כ אמאי לא תנהג בהם ככה.

בהכרעת רבא שאף על גמ' יש לברך, ביאר רש"י בד"ה אף וז"ל: שהוא עיקר התורה שזמננו הוריא יוצאה. אמנם רבנו יונה כתב וז"ל: וריו"ח אומר אף למשנה צריך לברך. שבמשנה ג"כ מפרש הפסוקים. ומשם לומד טעמי המצוות אבל לתלמוד שהוא פרוש המשנה לא. דאין צריך לברך על הפירוש. ור"א אומר דאפי' לתלמוד צריך לברך. שבתלמוד ג"כ מפרש עיקרי הפסוקים. ומסקנא דאפי' למדרש צריך לברך. שבמדרש ג"כ לומד מהפסוקים, מק"ו ומג"ש ומהמדות שהתורה נדרשת בהם עכ"ל.

הרי שלר' יונה אף למסקנא עיקר ברכה"ת היא על המקרא. אלא שסברו הנך אמוראי שבמדרש משנה וגמ' ישנם נמי מעין המקרא. ברם לרש"י למסקנא, עיקר הברכה היא על הת"ת. ואדרבה בגמ' שממנה יוצאת ההוראה היא עיקר התורה. ויל"ע במה פליגו הנך ראשונים.

בגמ' שם בדף יא' א"ר יהודה אמר שמואל דברכת אהבה רבה פוטרת מברכה"ת. והביאו שם התוס' את דברי הירושלמי שהיינו דווקא היכא ששנה על אתר. וכתבו שם בשם ר"י דדברי הירושלמי אמורים דווקא היכא שיצא חובת ברכה"ת באהבה רבה. שהרי היא אינה עיקר ברכה"ת, אלא ברכת ק"ש. לכן בעינן שילמד מיד, כדי שהיא תהני בתורת ברכה"ת. אכתי בברכה"ת שעיקרן לברכת התורה, ה"ה פטורות כל היום. והק' התוס' דמ"ש מסוכה, שצריך לברך על כל סעודה וסעודה לישב בסוכה. ותי' וז"ל: דשאני תורה שאינו מייאש דעתו, דכל שעה אדם מחוייב ללמוד, דכתיב והגית בו יומם ולילה, והיו כיושב כל היום בלא הפסק. אבל אכילה בסוכה יש שעה קבועה עכ"ל.

הרי שיטת התוס' היא דהיות וחיוב תלמוד תורה אינו פוסק לרגע. לעולם ל"ח הפסטיק בין הברכה לקיום המצוה. דעל אף שלא עסק בפועל במצוה, מ"מ חיובה קיים ועומד. כך שסגי בכך שהחיוב קיים, כדי שלא יחשב הפסק. העלה מכך הצ"ח נדשים שמברכות נמי ברכה"ת, כמבואר בשו"ע בסי' מז' סעי' יד'. משום שיכולות ללמוד תורה שבכתב. או משום שחייבות נמי ללמוד את הדינים שלהן, כמבואר בב"י ובגמ"א שם. הרי הן לאו בכלל החיוב של הגית בו יומם ולילה. א"כ נמצא לפ"ד התוס', שאם הן יברכו בשחר כנהוג. ואחר שיפסיקו לעיסוקיהן הן תשבנה ללמוד מה שהן רשאיות ללמוד, הן תהינה חייבות לברך שנית ברכה"ת. דלהן שאין חיוב כל היום, שפיר הוי הפסק. וסיים שלא מצא לזה זכר בדברי הראשונים והאחרונים.

עוד יל"ע בעיקר חיובה דהך ברכה. דהנה פסק שם השו"ע בסעי' ד' כשיטת האגור שהמרהר דבברי תורה אינו צריך לברך. וביארו שם המג"א והט"ז דטעמיה דהשו"ע הוא משום שסבר שהרהור לאו כדבור דמי. והקשה ע"ד הגר"א בביאורו וז"ל: אבל כ"ו צ"ע דכאן מברך על המצוה. וכי ליכא מצוה בהרהור. והלא נאמר והגית וכו'. ר"ל בלב כמ"ש והגיתן ליבי עכ"ל. וצ"ב מה יענו האגור השו"ע וסיעתם, על קושיית הגר"א. דלכאורה שפיר הקשה דמזות ת"ת מתקיימת אף בהרהור, א"כ אמאי אינו צריך לברך על הרהור.

הכי נמי צ"ב בעוד מחלוקת שנחלקו השו"ע והגר"א. דהנה כמבואר לעיל שיטת השו"ע בסעי' יד' היא נדשים מברכות ברכה"ת. וכבר

הובאו דברי הבי"ה והמג"א בשם האגור, שהוא משום שחייבות ללמוד הדינים שלהן. ועוד משום שחייבות בפרשת הקרבנות. וכבר התקשו המנ"ח במצוה תל' אות ה' וכן העמק ברכה, דמ"ש ברכה על חיובו ללמוד את דיניהם. הא הך חיוב אינו חיוב בעצם ומצוה, כחוב דהגית. אלא ה"ז רק מכשיר והכ"ת שתדענה איך לנהוג. א"כ מ"ש ברכה על לימוד שהן אינם מצוות וחייבות בו בעצם. ונראה שאף הגר"א כיוון לקושייתם בהג' שכתב וז"ל: על מג"א בשם האגור. ודבריהם דחויין מכמה פנים. וקרא צווח ולמדתם את בניכם ולא את בנותיכם. היאך תאמר וציונו ונתן לנו עכ"ל.

לכן ביאר שלא כדבריהם וז"ל: אלא העיקר ע"פ מ"ש התוס' וש"פ נדשים מברכות על כל מ"ע שהו"ג וכו' עכ"ל. אלא שדבריו ניהא רק לשיטת הרמ"א בסי' יז' סעי' ב' שפסק כתוס' נדשים מברכות על מעשהו"ג. אכתי לשיטת השו"ע שם שנשים אינם מברכות על מעשהו"ג. דברי השו"ע צ"ב אמאי נשים מברכות ברכה"ת. אלא אם נימא שכונת הגר"א דכה"ג שהן מצוות ללמוד את דיניהם, שפיר יודה השו"ע לרמ"א, שיכולות לומר "וציונו" אף על מצוות שאינם מחוייבות בהן.

אלא שעדיין צ"ב שיטת האגור שסבר שבחובן ללמוד את דיניהן, סגי לחייבן בברכה"ת. על אף שכאמור הן אינם בכלל מצות ת"ת. ומהו יסוד מחלוקת האגור וסיעתו עם הגר"א.

אשר יראה בזה הוא במה שרבים דנו אי ברכת התורה הינה במהותה מכלל ברכות המצוות, או שה"ה מכלל ברכות השבח. וזה פשוט, שנוסח הברכה של אשר קדשנו במצותיו וציונו, אינו מחייב שה"ה מכלל ברכת המצוות. דשפיר שייך שמהות הברכה הינה ברכת השבח, על כך שציונו במצותיו. וכמו שאכן יש ראשונים שמבארים שזוהי גם מהותם של שאר ברכת המצוות. אלא הדיון הוא, א"ה בכלל ברכת המצוות. שידוע תקנתם, היא ברכה שנתקנה קודם עשיית המצוה. וכמש"ב הריטב"א בפסחים דף ז' (ע"ל במש"כ שם). או שה"ז ברכת השבח, שנתקנה או על קיום מצוה גדולה ונשגבה זו, או על עצם הא שניתנה לנו התורה.

והנה מרהיטת התוס' בברכות שהובא לעיל, שהקשו מ"ש ברכה"ת, מברכה על ישיבת סוכה. נראה שסברו שגידרה הוא כשאר ברכת המצוות. ואף בתרוצם, אינו נראה שחזרו בהם בעצם גדר המצוה. אלא שכמבואר בתרומה ששאני ברכה"ת שחוביה נהג כל הזמן.

כמו"כ נראה שר"י שיתת הרשב"א. דהנה הקשה הרשב"א בתשובות ה"ז סי' תקמ' (הביאו בסי' מז' בד"ה כתוב) וז"ל: שאלת כשאנו מברכים על התורה בכל בוקר, למה אין אנו מברכים לאחריה. תשובה, קריאת התורה מצוה. ואין מברכין על המצוות לאחריהם. וכמו שאמרנו בפרק בא סימן (נדה דף נא' ע"ב) עכ"ל. הרי שסבר הרשב"א שברכה"ת ה"ה ברכת המצוות. דהרי הביא כראיה לדבריו, את דברי הגמ' בנדה, דקאי בברכת המצוות. וכן מורה הריטת לשונו.

מאידך הרמב"ם בסה"מ במצוה יא' כתב שהיא מצוות ת"ת. ולא הזכיר כלל שיש לברך עליה. וברמב"ן בהשטות למ"ז מצוה טו' כתב וז"ל: שנצטוונו להודות לשמו ית' בכל עת שנקרא בתורה. על הטובה הגדולה שעשה לנו בחיתו ותרותו אלינו והודיענו המעשים הרצויים לפניו שבהם ננחל חיי העולם הבא. וכאשר נצטוונו בברכה אחר כל אכילה כן נצטוונו בזה עכ"ל. ועיי"ש בהוכחתו מפרק ג' דברכות (דף כא). שברכה זו חיובה הוא מדאורייתא. הרי שרהיטת לשונו מורה, שברכה זו הינה ברכת השבח שנצטוונו להודות וכו'.

אכן הביא בעל העמק ברכה בברכת התורה סי' א'. וכו"ה בקיצור אמרים, בחידושי הגר"ז הלוי בהל' ברכות. ששמע מהגר"י"ו משמיה דהגר"ח, דעיקר חיובה דברכה"ת הוא משום התורה גופא. דתורה צריכה ברכה כדברי הגמ' בברכות דף כא' ע"א ע"א דילפינן להו מקרא ד"כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלקינו". ואין זה ברכה על המצוה של תלמוד תורה. בכך אף ביאר הטעם שנשים חייבות

בברכה"ת. על אף שהן אינם חייבות במצות ת"ת וכמשנת"ב.

ראיה לדבריו הביא מדברי רבנו יונה שהובאו בראשית הדברים. דהא דבעינן ברכה אף במדרש ותלמוד הוא משום המקראות המצויות בהם. בע"כ שסבר שחיוב הברכה אינו על המצוה של ת"ת. דאז אדרבה חיוב הברכה על תושב"ע, שממנו יוצאת הוראה, הינו יותר מעל תושב"כ. אלא בע"כ שחיוב הברכה הוא משום התורה גופא, וחיוב זה לא ניתן ולא חשיב "כי שם ה' אקרא" אלא בתורה שבכתב ממש.

מעתה לפ"ד מתבאר שפיר מחלוקת רש"י והרבנו יונה שם. דהרבנו יונה סבר כמבואר בדברי העמק ברכה שזוהי ברכת השבח. אמנם לא ברכת השבח על המצוה של ת"ת, אלא על עצם מציאותה של תורה כדברי הגר"ח. לכן גדר חיובה של הברכה הוא, רק עד כמה שיש בתורה שהוא לומד, את עיקר התורה. אכתי רש"י סבר כמבואר בתוס' וברשב"א, שה"ז ברכה על המצוות. לכן שפיר סבר דלמסקנת דברי רבא שם בגמ'. מה דבעי לברך אף על תלמוד, הוא כלשונו שהוא עיקר התורה שממנו הוראה יוצאה.

דאיתנין להא תתבאר באר היטב מחלוקת השו"ע והגר"א בג' מקומות. דהגר"א דסבר שה"ז ברכת המצוות וכלשונו בדבריו שם על הרהור בד"ת שכתב: דכאן מברך על המצוה. לכן לשיטתו שפיר הקשה, שיש לברך אף על הרהור שבו נמי מתקיימת מצות ת"ת. ושפיר פליג על האגור נדשים מברכות משום שלומדות את דיניהם. דסו"ס הן לא מקיימות בזה מצות ת"ת, כמו שהקשו המנ"ח והעמק ברכה. משו"ה נמי סבר דל"ש ברכה"ת משאר ברכת המצוות. שאם הפסיק בין הברכה למצוה יש לו לברך שנית.

ברם האגור והשו"ע י"ל דסברו כגר"ח שה"ז ברכה על התורה ולא על קיום המצוה. לכן שפיר סבר דאי הרהור לאו כדבור. אין המצוה לפנינו כמבואר בקרא ד"כי שם ה' אקרא", שהוא דווקא כשקורא. ולכה"ג לא נצטוונו בחיוב ברכה. וכן י"ל שזוהי כוונת האגור במש"כ נדשים מברכות משום שחייבות ללמוד דיניהם. דסבר דא"ה ברכת השבח על התורה. סגי שיש להן שייכות ללימודה, כדי שנחייבם בהך ברכת השבח. לכן נמי הכריע השו"ע כשיטת התוס', שאף אם הפסיק בין ברכה"ת ללימודו. אעפ"כ אין בכך כלום. דסו"ס ה"ז ברכת השבח כאמור א"כ ל"ש בה דין הפסק בין הברכה למעשה המצוה.

נמצא לפ"ד שלדעת השו"ע על אף שפסק כתוס' דליכא חיסרון דהפסק בין הברכה ללימוד. אכתי אין זה מחמת טעם התוס', שהוא משום שחיוב ת"ת נוהג כל היום. אלא כאמור משום שה"ז ברכת השבח. א"כ שפיר הני"מ שכתב הצ"ח בנשים, לא קיימא. דאף בנשים ה"ז ברכת השבח ואף בהו אם יפסיקו בין ברכתן ללימודן הן אינם צריכות לחזור ולברך. כך שמשו"ה לא הובאה הך נ"מ בפוסקים. דלדברי השו"ע אכן אין זה הפסק אף בנשים כמש"ב. ולדברי החולקים על השו"ע בלא"ה שיטתם היא שלא כדברי התוס' ולדידהו אף בגברים ה"ז הפסק.

דוק שלדברי הגר"ח מובן היטב התקנה לומר ברכה"ת כל יום עם ברכות השחר. דלכאורה א"ה ברכת המצוות גרידא. גידרה היה צריך להיות, שיש לברך רק אימת שבא לקיים את מצות ת"ת. כמו שמחוייב בשאר מצוות שחיוב ברכתן הוא רק כשכא לקיימן.

אכן דוק שאף הרמב"ם שדלעיל לא מנה את חיוב ברכה"ת במצוות עשה. מ"מ לשונו בפ"ו מתפילה הוא: בכל יום חייב אדם לברך ג' ברכות עכ"ל הרי שאין חיוב ברכה זו כשאר ברכות המצוות שחיובן הוא רק אימת שבא לקיים המצוה. כמו"כ ראיתי מדייקים שהרמב"ם קבע את חיוב ברכה"ת בהלכות תפילה ולא בהלכות ת"ת. כשם שנהג בשאר המצוות, שאת חיוב ברכתן קבע בהלכות המצוה. כברכת ציצית שקבע בהלכות ציצית (בפ"ג ה"ח) וברכת תפילין שקבע בהלכות תפילין (בפ"ד ה"ד) וכדו' בשאר מצוות.

DINÉ TORÁ

Comuníquese al cel. (+52) 55 3214 4312

SERVICIOS

Contrato de renta, venta, preventa, inversión, sociedad, testamentos, Heter Iská otros.

ASESORÍA

Consultas telefónicas, citas, preguntas.

CONTACTANOS

Cel. (+52) 55 3214 4312 Email: Betdinemetumishpat@gmail.com Dirección: Moliere 128, Polanco, CDMX